

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi Helsingin eurooppalaisesta koulusta.

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Helsingin eurooppalaisesta koulusta (HE 69/2007 vp).

Lausunto

Sivistysvaliokunta on 6.11.2007 pyytänyt asiasta perustuslakivaliokunnan lausunnon. Lausunto (PeVL 20/2007 vp) on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Eeva-Riitta Pirhonen ja hallitusneuvos Marja Lahtinen, opetusministeriö
- kehitysjohtaja Renata Svedlin, opetusneuvos Irmeli Halinen ja ylitarkastaja Eija Kartovaaara, Opetushallitus
- kansainvälisten asioiden päällikkö Eeva Penttilä, Helsingin kaupunki, opetusvirasto
- headmaster Robert W. Woods, business manager Lars Forsell ja hallituksen jäsen Anne Luukkonen, Helsingin kansainvälinen koulu
- erityisasiantuntija Riitta Sarras, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet:

- Helsingin ranskalais-suomalainen koulu
- Helsingin saksalainen koulu

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Helsingin eurooppalaisesta koulusta. Siinä olisivat säännökset eurooppalaisen koulun perustamisesta ja koulussa annettavasta opetuksesta. Koulu olisi valtion koulu, ja sen opetus jakaantuisi kaksivuotiseen esikouluun, viisivuotiseen alakouluun sekä seitsemänvuotiseen yläkoulu-lukioon.

Euroopan kemikaaliviraston perustaminen Helsinkiin sekä ulkomailta muihin määrääkaikaisiin työtehtäviin tulevien ja Suomeen palaavien perheiden lasten koulutustarpeet luovat paineita monikielisen opetuksen järjestämiselle. Koulun

perustaminen helpottaisi henkilöstön rekrytointia ulkomailta. Suomen hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välisessä toimipaikkasopimuksessa hallitus sitoutuu tukemaan hanketta Eurooppa-koulujärjestelmään akkreditoitun koulun perustamiseksi Helsinkiin.

Eurooppalaisen koulun perustaminen mahdollistaisi Eurooppa-koulujen koulutusrakenteen ja opetussuunnitelmien mukaisen opetuksen järjestämisen ja eurooppalaisen ylioppilastutkinnon eli EB-tutkinnon suorittamisen Suomessa. Koulun opetus jakaantuisi kieliosastoi-

hin. Niiden määrästä ja opetuskielistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Koulun olisi vapaa hakeutumisoikeus, mutta sinne otettaisiin ensisijaisesti kemikaaliviraston sekä perustettavan koulun henkilöstön lapsia.

Koulun perustamisen ja siellä annettavan opetuksen lisäksi laissa säädettäisiin koulun hallin-

nosta, henkilöstöstä ja muista koulun toiminnan kannalta tarpeellisista asioista.

Esitys liittyy vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa kansainvälisten määräraikaisten työntekijöiden lasten mahdollisuuksia saada asianmukaista koulutusta Suomessa ja edesauttaa lasten mahdollista paluuta takaisin kansallisiin koulutusjärjestelmiin tai siirtymistä Eurooppa-kouluihin. Koulu tarjoaisi laadukasta monikielistä ja monikulttuurista koulutusta ensisijaisesti Euroopan kemikaaliviraston mutta myös muun kansainvälisen henkilöstön lasten tarpeisiin. Helsingin eurooppalaisen koulun perustamisella toteutetaan osaltaan myös hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta vahvistaa suurimpien kaupunkiseutujen kansainvälistä kilpailukykyä sekä edistää pääkaupunkiseudun monikulttuurisuutta. Samoin esityksellä parannetaan mahdollisuuksia vastata entistä paremmin maahanmuuttajien erityisiin koulutustarpeisiin. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä.

Valiokunta toteaa, että Helsingin eurooppalainen koulu perustetaan erityiseen tarkoitukseen eli Suomeen sijoitetun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lasten koulutusta varten. Koulun tehtävänä on tarjota ensi sijassa näille lapsille Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa koulutusta, joka poikkeaa perusopetuslain mukaisista opetuksessa noudatettavista valtakunnallisesti yhtenäisistä perusteista. Koulun opetus jakaantuu kieliosastoihin. Koulun opetuskielinä on tarkoitus käyttää muita kieliä kuin perusopetuslain 10 §:n 1 momentissa mainittuja opetuskieliä. Eurooppa-koulujen rakenne, opetusjärjestelyt ja hallinto on määri-

teltty Eurooppa-kouluja koskevassa yleissopimuksessa. Eurooppa-koulujen tehtävänä on tarjota yhteistä opetusta Euroopan yhteisöjen henkilöstön lapsille (Eurooppa-koulun perussääntön määrittelevä yleissopimus, 1 artikla, Asetus 798/2004). Tämä on myös akkreditoitujen koulujen toiminnan perusta.

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, ettei se, että eurooppalaiseen kouluun voidaan ottaa Suomessa oppivelvollisia oppilaita maksulliseen opetukseen, merkitse tällaisessa erityisessä sääntely-yhteydessä puuttumista oikeuteen saada maksutonta perusopetusta. Sivistysvaliokunta painottaa, että Suomessa perusopetuksen maksuttomuus on perustuslaissa turvattu oikeus eikä tällä esityksellä heikennetä Suomessa oppivelvollisten lasten oikeutta saada maksutonta perusopetusta.

Sivistysvaliokunta huomauttaa, että lukukausimaksuja voidaan jo nykyisin periä vieraskielisessä koulutuksessa perusopetuslain 44 §:n ja lukiolain 36 §:n nojalla tehtyjen ratkaisujen mukaisesti. Maksujen perimisestä säätäminen ei siten ole uutta koulutusta koskevassa lainsäädännössä. Helsingin eurooppalaisen koulun maksujen perimistä koskevat säännökset on opetusministeriön mukaan valmisteltu Eurooppa-kouluissa noudatetun käytännön mukaisesti.

Lakiehdotuksen 6 luvun säännökset oppimisen tukemisesta koskevat koulun kaikkia oppilaita esikoulusta yläkouluun asti. Ne on valmisteltu ottaen huomioon perusopetuslain ja lukiolain vastaavat säännökset sekä Eurooppa-kouluissa noudatettu käytäntö. Esityksen mukaiset oppilaiden tukemisen palvelut ovat Eurooppa-kouluissa tarjottaviin palveluihin verrattuna

monipuolisemmat. Valiokunta pitää näitä säännöksiä tärkeinä. Oppilaanohjaus ja oppilashuollon tarjoamat mahdollisuudet tukemiseen voivat merkittävästi auttaa ulkomailta muuttaneen lapsen ja nuoren sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja tukea heitä opiskelussa.

Kaiken kaikkiaan koulua koskevat säännökset ovat erityissäätelyä. Opetuksen sisältö ja opetusmenetelmät määräytyvät osin Eurooppakoulujen ja osin kansallisten perusteiden mukaisesti. Sen vuoksi ei koulua voi myöskään suoraan verrata kansalliseen koulutusjärjestelmäämme. Koulun kustannukset eivät saa vähentää valtion rahoitusta muilta valtion kouluilta eikä kuntien järjestämältä koulutukselta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus neuvottelee komission kanssa siitä, että Euroopan unioni jatkossa osallistuu koulun toiminnan rahoitukseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Lakiehdotuksen 1 ja 2 §:n välillä on koulun sijaintikunnasta päättämistä koskeva ristiriita. Myös perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt tähän huomiota. Tarkoitus on perustaa koulu Helsinkiin, kuten 1 §:ssä säädetään. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 §:stä poistettavaksi opetusministeriön oikeuden sijaintikunnasta päättäminen.

11 §. Valiokunta on tehnyt pykälän 2 momenttiin kielellisen muutoksen.

15 §. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ensimmäisen kategorian oppilaan maksuttomuuden piiriin eivät kuulu esimerkiksi ateriat. Koulukuljetusten tai toiseen oppilaskategoriaan kuuluvien lasten aterioiden maksullisuudesta ei ole mainintaa perusteluissa. Lakiehdotus ei sisällä nimenomaisia säännöksiä kumpaankaan kategoriaan kuuluvien lasten koulukuljetusten tai aterioiden maksullisuudesta. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että perustuslaista johtuvista syistä tämä merkitsee sitä, että kouluate-

riat ja tarpeelliset koulukuljetukset ovat ainakin Suomessa oppivelvollisille lapsille maksuttomia, jos toisin ei säädetä. Sivistysvaliokunta ehdottaa säännöstä opetuksen maksuttomuudesta ja maksujen perimisestä täsmennettäväksi siten, että säädetään mahdollisuus periä kaikilta oppilailta maksuja, jotka koskevat aterioita ja materiaaleja. Koulukuljetuksia ei ole tarkoitus järjestää, eivätkä ne kuuluisi maksuttomuuden piiriin. Valiokunta ehdottaa tästä otettavaksi nimenomaisen maininnan 1 momenttiin. Valiokunta on myös siirtänyt lukukausimaksuja koskevan 2 momentin säännöksen 1 momenttiin.

Pykälän 4 momentin mukaan lukukausimaksujen ja materiaalmaksujen perusteista säädetään lakiehdotuksen nojalla opetusministeriön asetuksella noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion maksuperustelaisissa julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin huomauttanut, että valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan lailla. Sen vuoksi sivistysvaliokunta ehdottaa valtuutussäännöstä muutettavaksi.

20 ja 21 §. Valiokunta on tehnyt 20 §:n 1 momenttiin ja 21 §:n 1 momenttiin kielellisiä tarkistuksia.

33 §. Opettajien kelpoisuuden määrittelemisessä ja heitä rekrytoitaessa tulee tietyiltä osin ottaa huomioon Eurooppa-koulujärjestelmää koskevia määräyksiä, jotka poikkeavat perusopetuslaissa ja lukiolaissa säädetystä. Valiokunnan mielestä rehtorin kelpoisuuden tulisi mahdollisuuksien mukaan määräytyä suomalaisten rehtorin kelpoisuuksien mukaisesti.

Säätämisyjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2, 11, 15, 20 ja 21 § muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

2 §

Koulun perustaminen

Tällä lailla perustetaan valtion ylläpitämä Helsingin eurooppalainen koulu. Koulun (*poist.*), oppilasmäärästä ja muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista päättää opetusministeriö.

11 §

Oppilaaksi ottaminen

(1 mom. kuten HE)

Esikoulun jälkeiseen opetukseen otettava oppilas sijoitetaan *ensisijaisesti* hänen ikänsä mukaiselle vuosiluokalle tai, jos se ei vastaa hänen tietojaan ja taitojaan, muulle vuosiluokalle. Tarkempia säännöksiä oppilaan sijoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

(3—5 mom. kuten HE)

15 §

Opetuksen maksuttomuus ja opetuksesta perittävät maksut

Koulussa annettava opetussuunnitelman mukainen opetus on maksutonta ensimmäisen kategorian oppilaille. *Toisen kategorian oppilailta peritään opetuksesta lukukausimaksuja. Opetuk-*

sen maksuttomuuden piiriin eivät kuulu ateriat ja koulukuljetukset.

(2 mom. *poist.*)

Oppilailta voidaan periä *materiaali- ja ruokailumaksuja.*

Edellä 1 ja 2 (*poist.*) momentissa tarkoitetut maksut määrätään noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään. *Tarkempia säännöksiä annetaan tarvittaessa opetusministeriön asetuksella.*

(4 ja 5 mom. kuten HE:n 5 ja 6 mom.)

20 §

Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon *kuuluu* opetussuunnitelmassa *tarkoitettu* oppilashuolto, jonka toteuttaminen kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville.

(2 mom. kuten HE)

21 §

Oppimisen tehostettu tukeminen

Oppimisessa tehostettua tukea tarvitsevalle *oppilaille* laaditaan oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelmassa *koulu määrää* oppilaille opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi järjestettävistä tukimuodoista. Oppimissuunnitelma laaditaan oppilaan, hänen huoltajansa sekä oppilaan opettamisesta vastaavien opettajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden yhteistyönä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Lauri Oinonen /kesk
vpj.	Tuomo Hänninen /kesk	Tuula Peltonen /sd
jäs.	Claes Andersson /vas	Tuomo Puumala /kesk
	Merikukka Forsius /vihr	Leena Rauhala /kd
	Timo Heinonen /kok	Jutta Urpilainen /sd
	Sanna Lauslahti /kok	Mirja Vehkaperä /kesk
	Mikaela Nylander /r	Henna Virkkunen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.